

بیمه زندگی خاورمیانه

تهیه و تدوین

نیلوفر آریازاد

مسئول تطبیق مقررات و
مبارزه با پولشویی و
تامین مالی تروریسم

آشنایی با مفاهیم مبارزه با
پولشویی و تامین مالی تروریسم

بیمه زندگی خاورمیانه

۱۵۱۳۷۱۵۵۱۱

melico.ir

۰۲۱ - ۴۱۳۶۳۰۰۰

info@melico.ir

میدان آرژانتین، خیابان خالد اسلامبولی (وزرا)، خیابان هفتم، پلاک ۱۰

انواع پولشویی

۱ پولشویی درونی

حاصل از فعالیت مجرمانه و تطهیر در کشور A

۲ پولشویی بیرونی

حاصل از فعالیت مجرمانه و تطهیر خارج از کشور A

۳ پولشویی صادر شونده

حاصل از فعالیت مجرمانه در کشور A و تطهیر در خارج از A

۴ پولشویی وارد شونده

حاصل از فعالیت مجرمانه در خارج از A و تطهیر در کشور A

منظور از پولشویی مخفی کردن منبع اصلی اموال ناشی از جرم و تبدیل آن‌ها به اموال پاک و مشروع است، به گونه‌ای که یافتن منبع اصلی مال غیرممکن یا دشوار گردد. در فرایند پولشویی پول حاصل از اقدامات غیرقانونی تبدیل به پول یا ثروتی می‌شود که در ظاهر از راه‌های قانونی بدست آمده است و به این طریق پول شسته‌شده وارد اقتصاد می‌شود.

تاریخچه پولشویی

نظریه اول

بر اساس یک نظریه، پولشویی نخستین بار با پنهان کردن اموال و دارایی‌های شخصی از مأموران ایالتی برای امتناع از پرداخت مالیات یا مصادره اموال دیده شده است.

نظریه دوم ۲۰۰۰ سال قبل از میلاد مسیح

نظریه دیگری پولشویی را مربوط به حدود دو هزار سال قبل از میلاد مسیح می‌داند که برخی تجار چینی اموالشان را از فرمانروایانی که اموالشان را تصاحب و آن‌ها را نابود یا تبعید می‌کردند، پنهان می‌کردند یا با انتقال اموال خود به استان‌های دور دست چین، در کسب و کار دیگری سرمایه‌گذاری می‌کردند.

نظریه سوم دهه ۱۹۳۰

با ممنوعیت قمار و فروش الکل در آمریکا، گروه‌های تبهکار و در راس آن‌ها آلفونسه گابریل کاپون مشهور به آل کاپون با خریداری شمار زیادی از رخت‌شوی خانه‌های سکه‌ای، پول حاصل از فعالیت‌های غیرقانونی خود را به نام درآمد کسب شده از فعالیت این رختشوی خانه‌های عمومی به چرخ اقتصاد رسمی وارد می‌کردند. بررسی حساب و فرایندهای مالی از رختشوی خانه‌ها به دلیل ماهیت این فعالیت خدماتی دشوار بود و به همین علت راهی برای کنترل میزان درآمدهای حاصل از این فعالیت نبود.

انواع پول

۱ پول سفید

درآمد کسب شده از راه‌های قانونی و مشروع

۲ خاکستری

درآمد حاصل از عملیات مجرمانه مانند قاچاق مواد مخدر و غیره

۳ سیاه

درآمد کسب شده از برخی تخلفات، عملیات غیر قانونی یا حتی قانونی که از نظارت دولت دور مانده است مانند فرار مالیاتی یا درآمد حاصل از تخلفات گمرکی

۴ سرخ

پولی که به لحاظ تغییرات سریع اقتصادی اجتماعی و سیاسی از کشورها خارج و به مناطق امن منتقل می‌شود، نظیر سرمایه‌هایی که به دلیل جنگ از یک کشور خارج می‌شود.

ویژگی‌های جرم پولشویی

پولشویی جرم ثانویه است

پیش از وقوع باید جرم دیگری از قبیل قاچاق مواد مخدر، آدم ربایی، فروش اعضای بدن و غیره رخ داده باشد. طبیعت ثانویه بودن این جرم سبب می‌شود که وجدان عمومی جامعه در مقابله با آن چندان برانگیخته نشود.

جرمی سازمان‌یافته

در جرم پولشویی مسئولین با تشکیلات وسیع و تجهیز روبرو هستند که گستره‌ی گوناگونی از عوامل ساده مانند خرده فروش مواد مخدر تا تحصیل کردگان و متخصصین را در بر می‌گیرد.

جرمی فراملی

پولشویی الزاماً در یک محدوده جغرافیایی خاص یا در مرزهای یک کشور رخ نمی‌دهد. به دلیل سازمان یافته بودن این جرم و وسعت تشکیلات سازمانی آن، دامنه این جرم به بیرون از مرزها کشیده می‌شود.

پولشویی جرم فرهیختگان (یقه سفیدها)

در گروه‌های سازمان یافته‌ی تبهکار برای انجام مراحل پایانی پولشویی از متخصصینی همچون حسابداران حقوق دانان وکلا و کارمندان بانک استفاده می‌شود. همچنین برای تمیز جلوه دادن درآمدهای موجود، از نهادها و سازمان‌های قانونی مانند بانک‌ها، شرکت‌های بیمه، دفاتر وکالت و حسابرسی استفاده می‌شود. بدیهی است بدون کمک افراد متخصص پاک کردن مسیر گردش پول‌های کثیف حاصل از جرایم، دشوار و گاه غیر ممکن است.

پولشویی معکوس

پولشویی معکوس عبارت است از پنهان کردن و پوشش دادن منابع مالی مشروع که برای اهداف و اعمال نامشروع استفاده شده‌اند. این کار معمولاً برای تأمین مالی تروریسم انجام می‌شود اما می‌تواند مورد استفاده سازمان‌های تبهکاری واقع شود که در معاملات قانونی سرمایه‌گذاری کرده‌اند و قصد خارج کردن سرمایه‌های قانونی از چرخه رسمی را دارند.

مراحل جرم پولشویی

۱ جای‌گذاری

مجرمان عواید حاصل از جرم را با دور شدن از محل به دست آوردن آن با هدف تبدیل آن از حالت نقدی و مصون ماندن از پیگیری مجریان قانون وارد سیستم مالی کرده و سپس به صورت دارایی‌های دیگر در می‌آورند.

۲ لایه‌گذاری

هدف این مرحله مخفی ساختن منشأ منافع حاصل یا مشروع جلوه دادن آن است. به این ترتیب که با ایجاد لایه‌های پیچیده مبادلات مالی و یا مجموعه‌ای از نقل و انتقالات متعدد رد جرایم ارتكابی پنهان بماند و مجرمان بتوانند از منافع حاصله استفاده کنند. این مرحله با انجام عملیاتی مثل انتقال الکترونیکی وجوه از طریق شبکه الکترونیکی، انجام معاملات با کارگزاران سهام کالا و انجام معاملات صوری خروج منابع از کشور و ... انجام می‌شود.

۳ یکپارچه‌سازی

در این مرحله مجرمان سعی می‌کنند که ظاهری مشروع و قانونی برای عواید حاصله فراهم کنند به طوری که پول نامشروع حاصل از ارتكاب جرم با منابع مشروع مخلوط شده و به نحوی وارد جریان اصلی نظام اقتصادی می‌شود که دیگر هیچ ردی از خود باقی نگذارد. چنانچه مرحله لایه‌گذاری با موفقیت انجام شود وجوه حاصل شکل و ظاهری قانونی به خود می‌گیرد و تفاوت بین دارایی قانونی و غیرقانونی مشکل خواهد بود.

تأثیر پولشویی بر اقتصاد

پولشویی به عنوان یک جرم اقتصادی تأثیر منفی چشم‌گیری بر رشد و توسعه اقتصادی کشورها به جای می‌گذارد. از جمله اثرات منفی پولشویی می‌توان موارد زیر را نام برد:

- تخریب بازارهای مالی
- خروج غیرقانونی سرمایه از کشور
- کاهش تقاضای پول و کاهش نرخ تولید ناخالص ملی
- تضعیف بخش خصوصی
- کاهش بهره‌وری در بخش واقعی اقتصاد
- اختلال در روند خصوصی‌سازی و افزایش ریسک آن
- ایجاد بی‌ثباتی در نرخ ارز و بهره بانکی
- توزیع نابرابر درآمد

اهداف پولشویی

فرار از تعقیب

مجرمان و سازمان‌های تبهکار می‌کوشند تا برای فرار از رهگیری توسط مجریان قانون، عواید حاصل از اعمال مجرمانه خود را با یکپارچه‌سازی در پول تمیز مشروع و قانونی جلوه دهند و در صورت توفیق در این امر تعقیب آنان بی‌نتیجه خواهد شد.

فرار از مجازات

در صورت مصون ماندن مجرمان از تعقیب قانونی، جرم و مجرم شناسایی نشده و به تبع آن مجازاتی نیز در پی نخواهد بود. بدیهی است در این صورت امکان تکرار جرم نیز به مراتب بیشتر از پیش خواهد بود.

فرار از مصادره اموال

بیشتر کشورها در صورت کشف جرم پولشویی مصادره و توقیف اموال حاصل از جرم را جزء مجازات در نظر گرفته‌اند در صورتی که مجرمان بتوانند عمل پنهان‌سازی جرم خود را به درستی انجام دهند دارایی‌ها و ثروت کثیف آنان نیز از مصادره قانونی در امان مانده و راه رسیدن به اهدافشان را ساده و هموار می‌سازد.

فرار از مالیات

در بسیاری از کشورها فرار مالیاتی و پولشویی در کنار هم وجود دارد پولشویی یک راهکار اثربخش برای فرار از پرداخت مالیات است زیرا هر چه ثروت انبوه‌تر و درآمد هنگفت‌تر باشد توجه بیشتری را در خصوص کشف منبع آن دارایی جلب می‌کند. علاوه بر این، مجرمی که قادر به نگهداری از ثروت فراوان و غیرقانونی خود نیست در پی راهی است که مانع از کشف جرم و توقیف و مصادره درآمدهای حاصل از اعمال مجرمانه خود شود.

پیمان‌نامه وین

نخستین سند بین‌المللی

این پیمان‌نامه که در تاریخ ۱۹ دسامبر ۱۹۸۸ از طریق سازمان ملل متحد به امضاء رسید نخستین سند بین‌المللی است که در آن تعریف دقیقی از پولشویی ارائه و راه‌هایی برای محروم کردن قاچاقچیان مواد مخدر از عواید فعالیت‌های مجرمانه و در نتیجه کاهش انگیزه آنان برای ادامه این فعالیت‌ها پیشنهاد شده است.

پیمان‌نامه شورای اروپا

ایجاد تسهیلات بین‌المللی

این پیمان‌نامه برگرفته از توصیه نامه ۲۷ ژوئن ۱۹۸۰ مصوب وزرای شورای اروپا است که در بردارنده هشدار به کشورها برای مراقبت شدید از سرمایه‌های ناشی از اعمال مجرمانه می‌باشد. هدف این پیمان نامه ایجاد تسهیلات بین‌المللی در زمینه همکاری قضایی، توقیف، تفتیش و مصادره درآمدهای ناشی از انواع جرایم می‌باشد.

گروه ویژه اقدام مالی (FATF)

توسعه سیاست‌های مبارزه با پولشویی

نهادهای بین‌المللی است که با هدف توسعه سیاست‌های مبارزه با پولشویی در سطح ملی و بین‌المللی ایجاد شده است. این گروه تنها یک نهاد تصمیم‌گیرنده است که در نتیجه اراده سیاسی کشورهای غربی برای تدوین قوانین و تفاهم ملی برای مبارزه با پدیده پولشویی شکل گرفته است. FATF در اجلاس گروه هفت در سال ۱۹۸۹ در پاریس برگزار شد شکل گرفت و پانزده کشور و یک نهاد بین‌المللی (کشورهای عضو گروه هفت، کمیسیون اروپا و هشت کشور دیگر) بنیان‌گذار آن بودند.

گروه اگمونت

هماهنگی واحدهای مبارزه با پولشویی

گروه اگمونت یک اتحادیه بین‌المللی تشکیل شده از ۱۶۶ واحد اطلاعاتی مالی کشورهای مختلف جهان است که در سال ۱۹۹۵ در بروکسل در کاخ اگمونت به منظور هماهنگی بیشتر میان واحدهای مسئول مبارزه با پولشویی و مقابله با تامین مالی تروریسم شکل گرفت.

دفتر مقابله با جرم و مواد مخدر سازمان ملل

تقویت توانایی کشورهای عضو سازمان ملل

این نهاد در سال ۱۹۹۷ و در پاسخ به برنامه جهانی علیه پولشویی و ذیل کنوانسیون ۱۹۸۸ وین علیه قاچاق مواد مخدر و روانگردان ایجاد شده است. هدف این نهاد تقویت توانایی کشورهای عضو سازمان ملل برای اجرای اقداماتی در زمینه مبارزه با پولشویی و مقابله با تامین مالی تروریسم و کمک به آن در کشف، توقیف و مصادره عواید نامشروع ناشی از این جرایم می‌باشد.

انجمن بین‌المللی ناظران بیمه (IAIS)

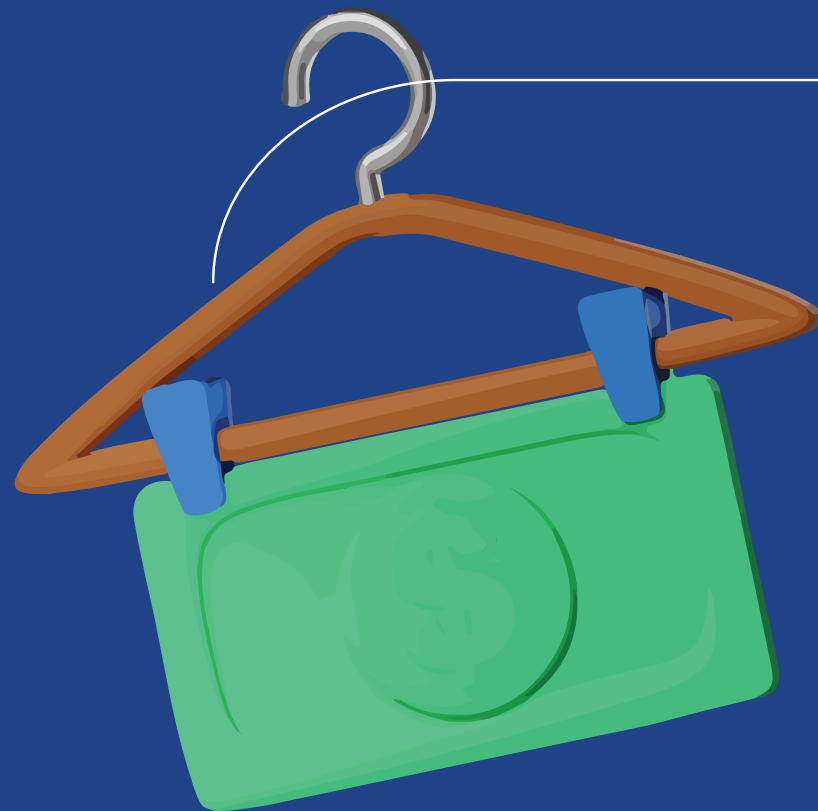
گسترش همکاری و آموزش اعضاء

این انجمن در سال ۱۹۹۴ تأسیس گردید و یک سازمان نظارت‌کننده می‌باشد که از بیش از ۱۰۰ کشور و حوزه قضایی مختلف تشکیل شده است. علاوه بر اعضاء، انجمن بین‌المللی نظار بیمه بیش از ۶۰ عضو شاهد، نمایندگان انجمن‌های صنعتی، انجمن‌های حرفه‌ای، شرکت‌های بیمه، مشاوران و موسسات مالی بین‌المللی را در اختیار دارد. اهداف اولیه این انجمن عبارتند از: گسترش همکاری در میان ضابطه‌گذاران صنعت بیمه؛ تنظیم استانداردهای بین‌المللی برای نظارت بر بیمه؛ آموزش اعضاء؛ کار مشترک با ضابطه‌گذاران در دیگر بخش‌های مالی و موسسات مالی بین‌المللی.

سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی متولی مبارزه با پولشویی

تعریف پولشویی در قوانین ایران

ماده ۲ قانون مبارزه با پولشویی

هرگونه تحصیل، تملک، نگهداری یا استفاده از عواید حاصل از ارتکاب جرایم با علم به منشاء مجرمانه آن

- تبدیل، مبادله یا انتقال عوایدی به منظور پنهان یا کتمان کردن منشاء مجرمانه آن با علم به اینکه به طور مستقیم یا غیر مستقیم از ارتکاب جرم به دست آمده یا کمک به مرتکب جرم منشاء به نحوی که وی مشمول آثار و تبعات قانونی ارتکاب آن جرم نشود.

- پنهان یا کتمان کردن منشاء، منبع، محل، نقل و انتقال، جابه‌جایی یا مالکیت عوایدی که به طور مستقیم یا غیر مستقیم در نتیجه جرم تحصیل شده باشد.

قوانین مبارزه با پولشویی در ایران

قانون مبارزه با تامین مالی تروریسم و اصلاحات بعدی آن

قانون مبارزه با پولشویی اصلی‌ترین قانون حاکم بر اقدامات ضد پولشویی در ایران

قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن

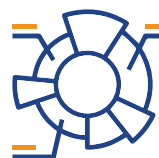
آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی

مرکز اطلاعات ملی

مرکز اطلاعات مالی، مرکزی ملی می‌باشد که مسئولیت دریافت، تجزیه و تحلیل گزارشات تراکنش‌های مشکوک و سایر اطلاعات مربوط به پولشویی، جرایم منشاء مرتبط و تأمین مالی تروریسم و ارسال نتایج به دست آمده به مراجع ذیصلاح را بر عهده دارد. مرکز اطلاعات مالی (واحد اطلاعات مالی) عهده‌دار وظایف مندرج در ماده ۳۸ آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی به شرح ذیل است:

ماده ۳۸- واحد اطلاعات مالی به منظور انجام اقدامات زیر در وزارت امور اقتصادی و دارایی تشکیل می‌گردد:

تأمین اطلاعات مورد نیاز مراجع قضایی، ضابطان

استعلام اشخاص دارای سابقه پولشویی و یا تأمین مالی تروریسم

درج و طبقه‌بندی اطلاعات در سیستم‌های مکانیزه

ارزیابی، بررسی و تحلیل اطلاعات گزارش‌ها و معاملات مشکوک

جمع‌آوری و اخذ اطلاعات معاملات مشکوک

تهیه آمار اقدامات صورت گرفته در جریان مبارزه با پولشویی

تهیه نرم‌افزارها و سیستم‌های اطلاعاتی مورد نیاز

تأمین امنیت اطلاعات جمع‌آوری شده

تبادل اطلاعات با سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی طبق مقررات

جمع‌آوری و اخذ تجارب بین‌المللی

اعلام نظر در مورد صلاحیت تخصصی مسئولان واحدها

پاسخ به استعلام اشخاص مشمول

تهیه پیش‌نویس برنامه سالانه واحد اطلاعات مالی

پیگیری گزارش‌های ارسالی در مراجع قضایی

ارسال گزارش‌ها به دستگاه قضایی

شورای عالی مقابله و پیشگیری از جرایم پولشویی و تأمین مالی تروریسم

این شورا عالی‌ترین مرجع حاکمیتی اقدامات ضد پول‌شویی در ایران است. این شورا به موجب ماده ۴ قانون اصلاح قانون مبارزه با پول‌شویی به‌منظور هماهنگی برای پیشگیری و مقابله با جرائم پولشویی و تأمین مالی تروریسم، شورای عالی مقابله و پیشگیری از جرائم پولشویی و تأمین مالی تروریسم، تشکیل شده‌است. وظایف این شورا عبارت است از:

تهیه و پیشنهاد آیین‌نامه‌های لازم در خصوص اجرای قانون برای تصویب به هیئت وزیران

هماهنگ کردن دستگاه‌های زیرمجموعه دولت در امر جمع‌آوری، پردازش و تحلیل اخبار، اسناد، مدارک، اطلاعات و گزارش‌های واصله، تهیه سامانه‌های هوشمند و شناسایی معاملات مشکوک و گزارش به مراجع ذیربط

تعیین راهبردها و برنامه‌ریزی در جهت اجرای قانون

اشخاص مشمول

تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی موضوع مواد ۵ و ۶ قانون مبارزه با پولشویی

بیمه‌ها

صندوق‌های قرض‌الحسنه

مؤسسات مالی و اعتباری و بانک‌ها

وکلا، کارشناسان رسمی دادگستری و بازرسان قانونی

دفاتر اسناد رسمی

شهرداری‌ها

حسابرسان و حسابداران

بنیادها و موسسات خیریه

شناسایی ارباب رجوع

مؤسسات اعتباری، بیمه‌ها و شرکت بورس موظفند هنگام ارائه تمامی خدمات و انجام عملیات پولی و مالی حتی کمتر از سقف مقرر از جمله انجام هرگونه دریافت و پرداخت، حواله وجه، صدور و پرداخت چک، ارائه تسهیلات، صدور انواع کارت دریافت و پرداخت، صدور ضمانت‌نامه، خرید و فروش ارز و اوراق گواهی سپرده و اوراق مشارکت، قبول ضمانت و تعهد ضامنان به هر شکل از قبیل امضای سفته، بروات و اعتبارات اسنادی، خرید و فروش سهام نسبت به شناسایی اولیه ارباب رجوع اقدام نموده و اطلاعات آن را در سیستم‌های اطلاعاتی خود ثبت نمایند.

اشخاص مشمول مکلفند جهت اجرای فرایندهای شناسایی، خطر(ریسک) تعاملات کاری ارباب رجوع را بر اساس مقررات مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم طبقه‌بندی کنند و رویه‌های شناسایی را متناسب با این خطر (ریسک) در سه سطح ساده، معمول و مضاعف به اجرا گذارند. چنانچه ظن به انجام فعالیت‌های پولشویی یا سایر جرایم مرتبط وجود داشته باشد، اشخاص مشمول باید مراتب را به واحد اطلاعات مالی گزارش نمایند.

معاملات و عملیات مشکوک

معاملات و عملیات مشکوک شامل هر نوع معامله، دریافت یا پرداخت مال اعم از فیزیکی یا الکترونیکی یا شروع به آن‌ها است که بر اساس قرائن و اوضاع و احوالی مانند موارد زیر ظن وقوع جرم پولشویی را ایجاد کند:
(تبصره - قرائن و شواهد منطقی عبارت است از شرایط و مقتضیاتی که یک انسان متعارف را وادار به تحقیق در خصوص منشأ مال و سپرده گذاری یا سایر عملیات مربوط می‌نماید).

معاملات و عملیات مالی مربوط به ارباب رجوع که بیش از سطح فعالیت مورد انتظار وی باشد.

کشف جعل، اظهار کذب و یا گزارش خلاف واقع از سوی ارباب رجوع قبل یا بعد از آنکه معامله‌ای صورت گیرد و نیز در زمان اخذ خدمات پایه.

معاملاتی که اقامتگاه قانونی طرف معامله در مناطق پرخطر (از نظر پولشویی) واقع شده باشد.

معاملات تجاری بیش از سقف مقرر که با موضوع فعالیت ارباب رجوع و اهداف تجاری شناخته شده از وی مغایر باشد.

معاملاتی که طبق عرف کاری اشخاص مشمول، پیچیده، غیرمعمول و بدون اهداف اقتصادی واضح می‌باشد.

معاملاتی که به هر ترتیب مشخص شود ذینفع واقعی حداقل یکی از متعاملین ظاهری آن شخص یا اشخاص دیگری بوده‌اند.

معاملات بیش از سقف مقرر که ارباب رجوع، قبل یا حین معامله از انجام آن انصراف داده و یا بعد از انجام معامله بدون دلیل منطقی نسبت به فسخ قرارداد اقدام نماید.